

Steeds meer robotkoeien in de lijst met hoogste mpr-koeien van Nederland en Vlaanderen

Van covergirl tot topproducente

Dat een topproductie goed kan samengaan met een topexterieur bewijzen diverse koeien uit de lijsten met hoogproductieve koeien uit Nederland en Vlaanderen. De met 90 punten ingeschreven Molenkamp Anky 4 is daar een prachtig voorbeeld van.

tekst **Ivonne Stienezen**

Making-of: koe op een skûtsje

 Bekijk de video over het maken van de reportage van Anky op een skûtsje op veeteelt.nl en in de Veeteelt-app.

Een koe op een skûtsje. Dat was in augustus 2013 de bijzondere cover van Veeteelt. En de koe op die zeilboot was Molenkamp Anky 4. De Kyliandochter die is ingeschreven met 90 punten, is nu opnieuw in het nieuws. Niet vanwege haar excellente exterieur, maar vanwege haar uitstekende productie. In het boekjaar 2015-2016 voert zij de ranglijst aan van best producerende roodbonte koeien in Nederland, gerangschikt op economisch jaarresultaat (ejr). In haar derde lactatie gaf ze in 324 dagen 15.863 kg melk met 4,42% vet en 3,50% eiwit, met een ejr van 3774 euro.

Anky staat in de stal bij Sietze Henk en Tjitske Haytema in Koudum. 'Anky is een koe waar ik heel trots op ben', zegt Sietze Henk. 'Tijdens excursies op ons bedrijf leg ik bezoekers uit wat voor mij de ideale koe is. Dat is ten eerste een koe met een goede melkproductie en prima gehalten. Daarnaast een koe met een vlot algemeen voorkomen, waarmee je op een keuring hoge ogen kunt gooien. En tot slot heeft mijn ideale koe een hoge index, zodat embryo's goed te verkopen zijn. En dan vertel ik dat Anky die ideale koe is.'

Haytema kocht Anky als eenjarige pink op een veiling van de familie Van Wichen uit Maasbommel. 'Op de veiling sprak ze me erg aan, maar eenmaal in onze stal, vond ik haar wel wat klein. Maar ze is mooi doorgesloei.' Als pink verkocht Haytema al veertig van haar embryo's. 'Zo haal je een mooi saldo uit een koe.'

Ondanks haar relatief jonge leeftijd heeft Anky al veel sporen nagelaten. Haytema heeft zelf vijftien embryo's van haar ingezet, waarvan een paar stieren bij ki's in Duitsland staan. Ook wordt ze gemakkelijk drachtig en was ze als vaars al heel productief. 'Anky kan gemakkelijk 100.000 kg halen', stelt Haytema. 'Ze kan nog wel vijf keer afkalven of meer. Ze heeft een goede vruchtbaarheid en een super celgetal. Verder heeft ze heel goede benen en een mooie uier.'

Anky is niet de enige koe van Haytema in de top tien roodbont. Stalgenote Caudumer Lol 292 prijkt op plek zes van de roodbontlijst. De Lawn Boydochter gaf in haar derde lactatie in 290 dagen 12.240 kg melk met 5,11% vet en 3,79% eiwit. 'Lol 292 is bijna net zo'n ideale koe als Anky', vertelt Haytema. 'Ze is super vruchtbaar, geeft beste gehalten en we prikken veel eicellen van haar. We hebben al wel zestig embryo's verkocht.'

In 2013 poseerde Molenkamp Anky 4 op een skûtsje, in 2016 was ze Nederlands beste producente bij roodbont

Omdat ze al deze goede eigenschappen combineert met hoornloosheid, is Lol 292 ook in beeld bij CRV. Haar hoornloze dochter Lol 306 (v. Magna P) is intensief gebruikt in het CRV-folkprogramma en staat nu op het testbedrijf van de familie Hermanussen in Beers. 'Zo dijt de Lolfamilie snel uit', vertelt Haytema trots.

Twee extremen in één stal

In het toplijstje van de roodbonten valt verder op dat er drie koeien van vof Luesink Zelhem uit Halle zijn te vinden. Canvasdochter Fanta 2011 realiseerde de hoogste melkproductie bij de roodbonten met 18.567 kg in 292 dagen. Doordat haar gehalten wat achterblijven (3,17% vet en 2,97% eiwit), kan haar ejr van 3642 euro niet tippen aan dat van Molenkamp Anky, de nummer één bij roodbont. Fanta's zwarte stalgenote Dirkje 882 realiseerde in het boekjaar 2015-2016 echter torenhoge gehalten, wat haar in combinatie

met een forse melkplas de nummer 1-positie bij zwartbont opleverde. Eatondochter Dirkje gaf in 391 dagen 17.023 kg melk met 5,12% vet en 3,98% eiwit. Dit resulteerde in een ejr van 3825 euro. 'Dit zijn wel twee extremen uit onze stal', vertelt Gerbert Luesink van vof Luesink. 'We zien het liefst een koe als Dirkje, met hoge gehalten. De lage gehalten van Fanta zijn niet het streven van ons bedrijf. Maar met zo'n melkplas heeft ze natuurlijk wel goed gepresteerd. Ook onze andere twee koeien in de roodbontlijst, De Bieshorst Catrijn 2008 en De Bieshorst Angie 2009, zijn koeien met de wil om veel melk te geven.'

Op het bedrijf met 450 melkkoeien probeert de familie Luesink 'goed te melken', zoals Gerbert het omschrijft. Het rollend jaargemiddelde op het bedrijf is 11.094 liter melk per koe per jaar met 4,19% vet en 3,63% eiwit.

'Dirkje is een grote, zware koe die niet op-

valt in de stal. Behalve dan dat ze altijd aan het voerhek staat. Ze heeft wel een beetje het steile beenwerk van haar vader Eaton. En ze heeft een grote uier. Het is niet echt een fotokoe, maar ze kan in principe nog wel een paar lactaties mee.' Omdat Dirkje tijdens de huidige lactatie heeft verworpen, zal ze deze lactatie wat minder presteren. 'We zijn nu bezig om haar weer drachtig te krijgen.'

'Wie hard wil melken, moet goed voeren', antwoordt Luesink op de vraag wat het geheim is van zoveel koeien in de toplijsten. 'Dat begint al bij de kalveren. Anders krijg je later geen koeien die veel melk kunnen geven.'

Meer dan 20.000 kg melk

In de lijst met Nederlandse zwartbonttoppers vallen twee koeien op met een melkplas van meer dan 20.000 kg melk. Beide Win 395-dochters staan op het bedrijf van Jos en Ingrid Knoef in Geesteren. De excel-

Tabel 1 – Nederlandse topproducentes voor ejr, min. 280 dagen (bron: CRV, september 2015-augustus 2016, ** = melkrobot)

naam koe	vader	lft.	dgn.	kg melk	% vet	% eiwit	kg vet	kg eiwit	ejr	lw	tk	av	eigenaar, woonplaats
zwartbont													
Dirkje 882	Eaton	5.00	391	17.023	5,12	3,98	872	678	3825	122	404	—	vof Luesink Zelhem, Halle
Grada 121**	Bertil	5.04	313	15.009	4,38	3,56	657	534	3753	126	332	—	mts. Kraak Langelille, Langelille
Eefje 25**	Bertil	4.05	345	18.603	3,53	3,42	657	637	3692	126	379	—	Meulepas vof, Gemert
Ss Mareille 155**	Pilot	5.06	285	13.323	4,09	3,70	545	493	3674	118	289	80	mts. H. J. S. en J. T. M. Steverink-Raben, Silvolde
Miranda**	Dynasty	8.01	382	17.682	4,17	3,93	738	695	3660	143	419	—	mts. J. en S. Hulder-Gerbrandij, Hallum
Nellie 202**	Stilist	5.02	343	18.460	4,01	3,25	741	600	3659	128	384	81	mts. J. en J. H. Groen-Prins, Kampen
Buisweerd Esmeralda 10	Kian	4.11	348	16.706	4,68	3,61	782	603	3657	119	392	84	vof Garritsen, Laren (Gld)
Big Clara 123	Win 395	9.05	437	22.073	3,90	3,46	861	763	3650	135	473	90	mts J. W. en I.M. Knoef-Hendriksen, Geesteren (Ov.)
Antonet 62**	Legend	3.10	320	16.263	4,39	3,60	714	586	3647	133	374	—	Van Grinsven, St. Michielsgestel
Anja 68**	Bertil	4.04	408	22.641	3,32	3,23	752	731	3646	125	441	81	vof Raijmakers van Zeeland, Milheeze
Aleid 106**	Canvas	5.06	350	16.277	4,46	3,72	727	606	3633	122	385	82	Wientjes vof, St. Anthonis
Big Rinie 141	Win 395	7.08	544	24.662	4,21	3,69	1039	910	3631	118	546	84	mts J. W. en I.M. Knoef-Hendriksen, Geesteren (Ov.)
Newhouse Sneeker 441**	Diamond	5.05	346	17.955	3,99	3,36	716	603	3590	118	388	85	J. J. M. Nieuwenhuizen, Zevenhoven
Aaltje 91**	Holman	4.03	415	19.335	4,07	3,65	786	706	3545	136	448	82	Melkveebedrijf De Leeuw, IJsselmuiden
Pietje 126**	Rocko	8.00	287	14.608	3,77	3,21	550	468	3541	113	291	84	P. L. en S. Sterkenburgh, Ferwoude
roodbont													
Molenkamp Anky 4	Kylian	4.07	324	15.863	4,42	3,50	702	555	3774	153	333	90	mts. S. H. en T. Haytema-de Groot, Koudum
Fanta 2011	Canvas	4.01	292	18.567	3,17	2,97	588	552	3642	127	339	—	vof Luesink Zelhem, Halle
Alie 65	Sten	6.07	331	17.820	3,45	3,64	615	649	3504	129	395	85	mts H. J. M. en J. M. ten Have-Wolters, Harreveld
Pietje 34**	Moke	4.05	290	13.256	3,92	3,54	520	470	3479	106	291	80	vof Bruijnes, Zuid-Beijerland
Odoor 157**	Kian	7.00	325	13.147	5,16	3,85	678	507	3479	127	350	81	vof Van Duijnhoven, Wanroij
Caudumer Lol 292	Lawn Boy	5.08	290	12.240	5,11	3,79	625	464	3452	145	324	87	mts. S. H. en T. Haytema-de Groot, Koudum
De Bieshorst Catrijn 2008	Lichtblik	6.05	336	17.598	3,80	3,32	669	585	3450	116	387	—	vof Luesink Zelhem, Halle
Mieke 133	Kian	2.11	349	13.435	5,18	4,16	696	559	3447	138	365	83	Tops-Agri, Reusel
De Bieshorst Angie 2009	Sonlight	6.01	328	14.625	4,67	3,75	683	548	3429	116	374	—	vof Luesink Zelhem, Halle
Irma 75**	Spencer	6.06	275	12.552	3,89	3,54	488	444	3420	102	279	78	D. J. K. en H. R. Sligman-van Schooten, Bathmen
mrij													
Tonia 479**	Nicator	4.11	336	12.730	4,31	3,86	548	491	2927	130	377	86	Geene Wanroij vof, Wanroij
Gonda 381**	Baltimore	4.08	325	11.505	4,57	3,94	526	454	2844	129	363	82	mts. H. J. en A. J. ten Damme, Winterswijk Meddo
Joke 66**	Duisenberg	7.10	304	11.412	4,31	3,59	492	410	2790	102	340	—	vof Melkveehouderij Savelkous, Berlicum (N. Br.)
Vroukje 7566	Baltimore	3.00	294	9.778	4,43	3,87	433	379	2708	124	305	81	mts. W., W. en J. Loonen-Michels, Merselo
Toos 7549	Rex 114	6.04	333	11.848	4,06	3,76	481	446	2683	107	370	—	vof Maalderink, Warnsveld

Big Clara 123 produceerde in één lactatie meer dan 22.000 kg melk

lente Big Clara 123 gaf in 437 dagen 22.073 kg melk met 3,90% vet en 3,46% eiwit. Haar stalgenote Big Rinie 141 deed 544 dagen over een melkplas van 24.662 kg met 4,21% vet en 3,69% eiwit. Beide koeien zijn een mooi voorbeeld van het fokkerijbeleid van de familie Knoef, die hun koeien lang de kans geven opnieuw

drachtig te worden en zo al 66 honderdtonners wisten te realiseren.

Veel robotkoeien

Bij de zwartbonten in Nederland worden elf van de vijftien toppers gemolken met een melkrobot. Dat aantal was nog nooit zo hoog. De roodbonte topproducentes

worden vooral conventioneel gemolken, zeven van de tien. Maar bij mrij is de trend van robotmelken ook zichtbaar. In de top vijf staan drie 'robotkoeien'. Ook de nummer één bij mrij, Tonia 479, bepaalt zelf wanneer ze wordt gemolken. De Nicatordochter staat op het bedrijf van Tom en Piet Geene uit Wanroij. Een uitgebreide reportage over dit bedrijf is te lezen in het vorige nummer van Vee- teelt.

Tonia produceerde in haar derde lactatie in 336 dagen 12.730 kg melk met 4,31% eiwit en 3,86% vet. Hiermee behaalt de met 86 punten ingeschreven koe een eijr van 2927 euro.

Een oude bekende in de mrij-toplijst is Joke 66 van melkveehouderij Savelkouls uit Berlicum. Joke, ook een robotkoe, staat voor de vierde keer op rij in de lijst, dit jaar op de derde plek. De Duisenbergdochter produceerde 11.412 kg melk met 4,31% vet en 3,59% eiwit in 304 dagen.

In de Vlaamse toplijsten is het aantal robotkoeien beperkt. Bij zwartbont stappen drie van de tien topproducentes naar eigen wens naar de melkmachine. Een daarvan is de lijstaanvoerster Keur Qase rf, van Marcel Heylen uit Geel. Ook vorig jaar leverde Heylen de topkoe voor deze

Tabel 2 – Vlaamse topproducentes voor economisch jaarresultaat, min. 280 dagen (bron: CRV, september 2015-augustus 2016, ** = melkrobot)

naam koe	vader	lft.	dgn.	kg melk	% vet	% eiwit	kg vet	kg eiwit	eijr	lw	tk	av	eigenaar, woonplaats
zwartbont													
Keur Qase rf**	Talent	9.01	377	18.794	4,11	3,49	773	656	3825	146	378	89	M. Heylen, Geel
2414 10	Bolton	5.00	314	18.331	4,28	3,11	784	569	3808	127	350	83	Mertens-Deboel lv, Minderhout
Epra van de Marckhove	Boliver	5.03	413	22.796	4,27	3,22	972	734	3756	118	471	—	J. Dobbels, Kortemark
Gebontje van de Marckhove	Doberman	4.00	314	13.159	4,78	3,65	630	480	3501	103	315	—	J. Dobbels, Kortemark
Florence	Stylist	3.10	282	15.883	3,39	3,30	538	524	3496	118	330	84	Lahousse-Zomerbloemhof lv, Elverdinge
Galexia ter Leenen	Million	3.01	363	18.519	4,03	3,26	746	604	3463	149	409	—	Dellaert lv, Waarschoot
Saaske 576	Fiction	4.09	292	14.049	4,55	3,46	639	487	3449	151	338	84	P. Claessens, Wiekevorst
Ferba**	Damion	2.11	327	16.439	3,43	3,28	564	539	3430	129	332	83	D. Maenhout, Poeke
Floppy	Cricket	4.01	304	15.172	4,61	3,30	700	500	3409	122	361	—	P. De Backer, Waarschoot
Helena**	Iota	3.00	314	14.707	4,25	3,29	624	483	3382	123	326	82	D. Maenhout, Poeke
roodbont													
Borine 1	Spencer	5.10	317	13.536	5,21	3,94	705	534	3533	107	360	—	P. Claeys, Zomergem
Germine	Savard	3.10	302	13.717	4,99	3,61	685	495	3523	111	343	—	P. Claeys, Zomergem
Gera	Ric	3.10	302	14.342	4,87	3,25	698	466	3465	109	340	—	P. Claeys, Zomergem
9534	Fidelity	3.01	418	17.204	4,92	3,91	847	673	3436	125	460	—	P. Claeys, Zomergem
Eldy**	Rampage	5.02	346	17.664	3,25	3,05	574	540	3213	108	357	80	D. Maenhout, Poeke

Tabel 3 – Hoogst producerende vaarzen per ras voor economisch jaarresultaat in Nederland en Vlaanderen, min. 280 dagen (bron: CRV, september 2015-augustus 2016, * = driemaal daag melken)

ras, land/regio	naam koe	vader	lft.	dgn.	kg melk	% vet	% eiwit	kg vet	kg eiwit	eijr	lw	tk	av	eigenaar, woonplaats
zwartbont Nederland	Anastacia 12	Dakota	2.03	344	14.430	4,28	3,80	617	548	3294	141	375	76	mts. Agricola, Scharsterbrug
roodbont Nederland	Jetje 71*	—	2.00	404	14.386	5,13	3,72	738	536	2873	143	454	—	Creemers Agro vof, Overloon
mrij Nederland	Beatrix 70	Chiel	2.00	402	10.981	4,72	3,94	518	433	2217	134	450	—	B. H. J. Woolderink, Wierden
zwartbont Vlaanderen	Flower	O Man	2.07	383	15.497	4,17	3,61	647	559	3083	136	397	—	H. en J. Broekx vuzr, Grote Brogel
roodbont Vlaanderen	6330	Jotan	2.01	308	11.913	4,76	3,51	567	419	3105	119	327	—	P. Claeys, Zomergem

lijst. Qase stond in het boekjaar 2012-2013 op de vierde plek al in deze lijst. De Talentdochter produceerde 18.794 kg melk in 377 dagen. Met 4,11% vet en 3,49% eiwit zette ze een eijr neer van 3825 euro. Haar eijr is daarmee exact gelijk aan het eijr van de zwartbonte toppeer uit Nederland, Dirkje 882.

Insemineren op bankje

De zwartbonte nummer twee in Vlaanderen is 2414 van Fons en Jan Mertens uit Minderhout. De Boltondochter is een grote koe met heel veel ribdiepte, vertelt Jan Mertens. 'Ze is zo groot dat ik bij het insemineren op een bankje moet gaan staan. Doordat ze zo groot is, kan ze deze hoge productie prima aan. Ze staat ook de hele dag te vreten.' Mertens vindt 2414 een echte keuringskoe. Ze heeft een hoog aangehechte uier met een lange en brede vooruier. 'Ik heb haar alleen nog nooit meegenomen naar een prijskamp, omdat dat steeds op een verkeerd moment kwam.' Of ze lang op het bedrijf blijft, hangt af van haar vruchtbaarheid, stelt Mertens. 'Ze is op dit moment niet drachtig.' Bij de Vlaamse roodbonten lukt het topmelker Patrick Claeys uit Zomergem net niet om de gehele top vijf te bezetten. Op de vijfde plek staat Eldy, een Rampagedochter van Dries Maenhout uit Poelke. De eerste vier toppers uit de lijst staan allemaal in de stal van Claeys, die ook al in voorgaande jaren goed vertegenwoordigd was in deze lijst. De nummer één van dit jaar, Borine 1, stond vorig jaar op de derde plek, de overige koeien zijn nieuw in deze lijst. Spencerdochter Borine realiseerde een productie van 13.536 kg melk met 5,21% vet en 3,94% eiwit in 317 dagen. Ook de beste Vlaamse roodbonte vaars komt uit de stal van Claeys, net als vorig jaar. Jotandochter 6330 gaf 11.913 kg melk met 4,76% vet en 3,51% eiwit in 308 dagen. |

Charlotte Pennink, boekenverkoopster:

'Verwende nesten zijn het. In hun overdekte loopstal regent het nooit en brandt de zon nooit te fel. Er ligt altijd smakelijk en hapklaar voer voor ze klaar. En is het tijd voor een uitgebreide herkauwessie dan strekken de dames zich uit op een zacht matrasje. De uiers vol? Dan kuieren ze op hun gemak naar de robot om gemolken te worden onder het genot van een lekker hapje krachtvoer. Zo'n stal moet welhaast het koeienwalhalla zijn.' (NI)

Rijk Baltus, melkveehouder te Middenmeer:

'Een weidepremie suggereert dat een koe in de wei beter af is dan op stal. Het bewijs daarvoor heb ik echter nooit gezien. Ik wil best afgerekend worden op dierenwelzijn, maar dan wel op basis van objectieve criteria.' (mk)

Kees-Jaap Hin, secretaris Stichting Weidegang:

'Veehouders zijn gestopt met weidegang omdat ze veel aan hun hoofd hadden. De bouw van een nieuwe stal of grotere veestapel hebben hun aandacht opgeslokt.' (Bv)

Jeroen van Deurzen, melkveehouder te Budel-Dorpplein:

'We willen graag vasthouden aan weidegang: omwonenden en recreanten waarderen koeien in de wei. En de sector blijft dankzij weidegang zichtbaar voor de samenleving. Bovendien kunnen koeien met weiden natuurlijk gedrag vertonen. Dat is goed voor het welzijn.' (mk)

Arie Hamoen, hoofd stamboek CRV:

'Wij vinden het positief dat de gehele schaal van 71 tot 89 punten voor vaarzen wordt gebruikt, keuren is kleuren. Deze duidelijkheid resulteert in betere fokwaarden en betere adviezen richting veehouders.' (HI)

Ben Feringa, scheikundige en Nobelprijswinnaar:

'Ik had vroeger maar één droom: de boerderij van mijn vader in Barger-Compascuum overnemen.' (AD)

Kees Romijn, voorzitter vakgroep melkveehouderij LTO:

'Het afgelopen jaar hebben boeren niet alleen meer koeien aangehouden, ze zijn ook fors gaan voeren om voldoende te melken. Elke kilo melk is extra melkgeld. Het is een hele prestatie dat ondernemers zelf met het aanhouden van koeien waar ze anders wellicht afscheid van zouden nemen, toch een productietoename realiseerden.' (NO)

Dirk Strijker, hoogleraar plattelandontwikkeling Groningen:

'Van de bedrijven met 160 of meer melkkoeien past maar 39 procent volledige weidegang toe. En met de huidige, snelle toename van grote melkveebedrijven is dat een somber vooruitzicht.' (Bo)

Ronald Hilverts, melkveehouder te Onstwedde:

'Voor het imago is weidegang goed. En ook voor de gezondheid van de dieren: in de wei is de infectiedruk lager en beweging doet mijn koeien goed.'

Sinds ik weidegang toepas, is de gemiddelde leeftijd bij afvoer met een half jaar gestegen.' (mk)

Molly Chen, hoogleraar landbouwuniversiteit Beijing:

'Chinese consumenten willen betrouwbare zuivel van goede kwaliteit en dat denken ze onder meer met Nederlands producten te kopen. Ze staan er niet zo bij stil hoe deze kwaliteit tot stand komt.' (Bo)

Herrold Lammertink, directeur DLV Advies:

'Alleen innovatie en vooruitgang bieden de melkveesector in Nederland een kans om succesvol te kunnen concurreren met de landen om ons heen, waar arbeid en grond goedkoper zijn.' (Bo)

Hessel Agema, melkveehouder te Kollumerpomp:

'Het succes van mijn hoogproductieve koeien is terug te voeren naar mijn extra arealen kruidenrijk gras. Dat vinden koeien lekker, zodat ze er meer van eten en gezond blijven.' (LC)

Charlotte Pennink:

'En nu willen we ineens dat deze luxe popjes weer naar buiten gaan? Zeker een beetje in weer en wind naar het weiland lopen en dan grazen? Je tong om zo'n saaie pol gras heen krullen, afhappen en dan óók nog kauwen. Tsss! Daar begint geen koe meer aan. Veel koeien schijnen zogezegd een grote afstand tot de grasmat hebben gekregen: grazen is een vak en dat moet je leren. Gelukkig heeft agrarisch Nederland daar iets op gevonden: de weidecoach.' (NI)

Bronnen: Noorderland (NI), melk (mk), Boerderij vandaag (Bv), Holstein International (HI), Algemeen Dagblad AD), Nieuwe Oogst (NO), Boerderij (Bo), Leeuwarder Courant (LC)